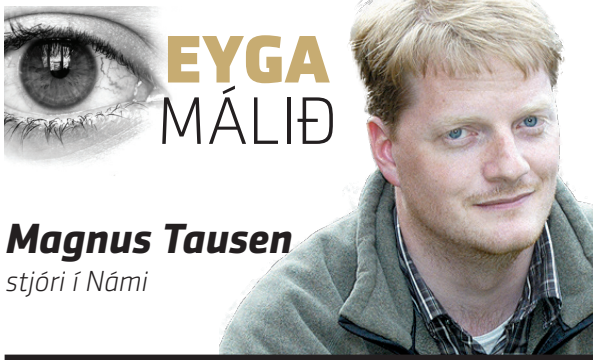

Magnus Tausen

stjóri í Námni

Farvæl

Hóast lítil og fjarskotin, eru vit væl við í tí, sum fyriferst í heimssamfelagnum. Øll nýggj rák tykjast floyma inn yvir okkum líka væl sum inn yvir stórveldini í heiminum. Um tað so er tøkni, vanar, lærdómur ella mál okkara. Tað verður serliga hetta síðsta, mál okkara, eg fari at steðga við hesaferð.

Júst hetta evnið kom til mín, nú eg ein dagin keypti mær brennievni á bilin. Tað geri eg næstan altíð á somu bensinstøð. Har er góð tænasta og altíð okkurt gott tilboð, sum freistar. Men greitt er, at onkur leiðslukønur hevur lagt starvsfólkinum ráð ella heldur kanska givið boð, at tá ið goldið er, skulu tey siga “hav ein góðan dag”. Í øðrum búðum hoyrist “framhaldandi góðan dag”. Danskt mál, og kanska var eg narraður ella uppsagdur fyri løtu síðan, og tí hevur dagurin verið ræðuligur.

Gamalt var at siga “farvæl”, tá ið fólk skiltust. Í hesum liggur bara bønin, at tú skalt fara væl. At einki skal henda tær á leiðini. Og meira er ikki at siga. So hvi fara frá hesum, sum hevur roynst, sum er føroysk siðvenja, og sum er fleiri ferðir betri enn tað, sum nú er komið í staðin?

Eg eri bangin fyri, at tað er vánaliga kjølfesti okkara í egnu mentan og søgu. Og at vit liggja so tætt at aðrari mentan, aðrari søgu og øðrum máli – tí danska. Tí tað hevði meira enn so borið til at lagt føroyskt til viks, og bara latið danskt valdað. Vit skilja tað øll, tosa tað og duga at skriva tað. Og spurningurin er, um vit ikki kundu rokkið málinum hjá samgonguni at havt javnvág á figgjarlógini í 2016, lótu vit bara føroyskt fara. Bara spurningin í skúlaverkinum hevði verið nóg mikið. Føroyskt er tí ikki figgjarliga skilaligt, men vit gera tað kortini. Hví so ikki gera tað til fulnar?

Tað er ekki serfþroyskt at taka við öllum mögulegum úr þóðrum málum, tí danska málið er í mínum oyrum ekki at kenna aftur bara tey seinastu fáu árinu. Nú ein dagin var eg í handli í Keypmannahavn, og hóast vit hövdu tosað danskt saman beint undan, heilsaði gentan við kassan mæð “have a nice day”. So það er vist ekki heilt frá fremmandum, at vit hava vanan at sleppa tí, sum okkara er.

Tað er ikki tí, at málið skal bara standa í stað. Tað hevur tað ongantið gjørt. Men vit mugu byggja á tað, vit hava og hava havt og so leggja afturat. Men bara leggja afturat tá ið tað er neyðugt, tí leita vit nóg væl í máli okkara, finna vit í allar flestu førum alt tað, tørvur er á.

Tað haldi eg, er eitt mál í sær sjálum, og vit kunnu sum tað fyrsta siga “farvæl” heldur enn okkurt innflutt, sum er ikki okkara og heldur ikki skal vera tað. Og soleiðis halda vit á í máli okkara, sum er ótømandi kelda.

KJAK

Viðmerkingar og lesarabrøv til Sosialin skulu sendast til teldupostadressuna: *post@sosialurin.fo*

Styrkið Kringvarp Føroya!

Tór Marni Weihe
landsnevndarlimur
Vegna Ungra Tjóðveldið

Tjóðveldi merkir fólkaræði, og grundleggjandi fyrirtreyt
fyrí einum sunnum og væl-
virkandi fólkaræði eru sterkir
og kritískir fjølmiðlar, ið hava
eftirlit við valdshavarunum.

Fyri góðum mánaða síðan gjørdist greitt, at Dimmalætting – Føroya elsta blað – ikki fekk figgjarætlanina at hanga saman, og at blaðið tí ikki fór at koma út fram-yvir. Professionellur journalistikkur fekk eitt ordiligt skot fyri bógvin, og óhefta og kritiska eftirlitið við teimum, ið sita við valdinum viknaði og er í dag kanska veikari enn nakrantíð.

Tað hefur leingi verið greitt, at tíðindavinnan hefur stórar figgjarligar trupulleikar, nú hon so dyggiliga eru afturútsigld av tøkniligu framgongdini, og at tíðindastovur í dag, ikki bara í Føroyum, men í øllum heiminum, tí ikki á sama hátt kunnu bera tjóðini journalistikk á høgum støði, nú sosialu miðlarnir hava gruggað miðlandsalagið. Lýsingar gerast alsamt týðningarmiklari lutur í figgjarætlanini hjá tíðindastovunum, og balansan millum kommersiell áhugamál og professionellan journalistik er tíverri skeiklað til fyrimuns fyri lýsarnar. Hetta eisini í Føroyum.

Dimmalætting megnaði ekki at fáa endarnar at rækka sam-
an, meðan hin privati miðilin,
Miðlahúsið, valdi at í stórri
mun dúva upp á lýsingar,
og flýtur tíbetur framvegis
omaná, tó at journalistiska
stöðið kanska er lækkað eitt
vet.

Tíbetur hava vit í norðurlondum aftur at privatu miðlunum havt sterk almenn kringvørp, ið hava eftirkannað politiska virkseimið og kunnað tjóðina um tað, valdið hevur fingist við, uttan at leggja seg í seðlarnar at fáa lýsarar at figgja virkseimið. Almennu kringvørpini hava staðið á figgjarlógini, og hava tiskil havt rásarúm at leggja dent á journalistiska avrikið heldur enn at útvega lýsarar. Týðningurin av hesum almennu kringvørpum kann ikki staðfestast nóg greitt ella nóg ofta. Herfyri varð sending varpað í Sjóðvarpi Føroya, um handfaringina av málinum um Skálafjarðatunnilin. Bara dygdin á kritiska journalistikkinum, ið kom til sjóndar í hesi sendingini ber einsamøll vitnisburð um týðningin á einum sterkum og professionellum journalistiskum varðhundi, ið áhaldandi andar valdshavararnar í nakkan og tryggjar at demokratisku spæli-reglarnar verða virdar.

Tíverri er tað ongin sjálf-
fylgja, at vit hava Kringvarp
Føroya, og at dygdargott
fjølmiðlatilfar verður fram-

leitt. Kringvarp Føroya hevur í longri tíð havt ilt við at fáa roknskapin at vísa grøntøl, og sitandi samgonga eigur í stóran mun heiðurin av hesum, tí at hon hevur niðurraðfest Kringvarpið og áhaldandi skarvað av játtanini til stovnin. Sitandi kringvarpsstjóri, Dia Midjord, varð fyrst noyddur at skriva undir sponsoravtalu við Sp/F Progress, og seinni aftur at skriva undir sáttmála FSF um at fáa ítróttarsendingina 3-2 vísta. Afturat hesum hava vit, ivaleyst sum fyrsta land í heiminum, upplivað, at ein tíðindasending noyðist at fara í summarferiu vegna vantandi miðlar. Trý talandi dømi um, at Kringvarp Føroya nú er somikið niðurlagað, at vit nærkast pínurmarkinum. Fólk føla heldur ikki, at tey fáa nakað burturúr kringvarpsgjaldinum, nú landsins fólkavaldu hava valt at seta í verk umfatandi niðurskurðir á mentanarøkinum, ið Kringvarpið er partur av.

Kringvarpið hevur afturat leiklutinum sum kritiskur eygleiðari og demokratiskur eftirlitsstovnur eina eins týðningarmikla og grundleggjandi funktión afturat. Kringvarp Føroya er eina hornasteinur í mentanarlívi Føroya, og øll eru vit samdum, at eitt fjølbroytt og spírandi mentanarlív er ein høvuðsfortreyt fyri trivnaði í landinum. Niðurskurðirnir í virksemi Kringvarpsins hava

við sær, at mentanarlívið í Føroyum er viknað, og í Unga Tjóðveldinum halda vit hetta vera at fremja órætt móti teimum eldsálum, ið – hóast trong figgjargilig kor og langt frá ideelum umstøðum – ótroyttiliga arbeiða fyri einum ríkum mentanarlívi í Føroyum, og megna at skapa sannar mentanar- og listaligar perlur. Kringvarpið er ein týðandi lutur í føroyskum mentanarlívi, og virkar í mangar mátar sum ein mentanarligur pallur, ið allar ungar og eldri virkisfúsar lista- og mentanarkreftir hava tørv á.

Í Unga Tjóðveldinum eru vit errin av Kringvarpi Føroya og sannførd um, at skulu vit sleppa undan korrupsión og valdsmisnýstlu í Føroyum, og megna at víðarmenna og styrkja føroyskt mentanar- og listalív, ja so er eitt sterkt alment Kringvarp ein alneyðug fortreyt. Eitt Kringvarp, ið framleiðir sakligt og kritiskt tilfar, umframt at virka sum eitt kraftsentur í føroysku tjóðarbyggingini.

Tessvegna heita vit í Unga Tjóðveldinum á Føroya Løgting og Føroya Landsstýri: raðfestið Kringvarp Føroya við eini hægri játtan, nú telvingin um fíggjarlógina er byrja, soleiðis at føroyska tjóðin eisini framyvir kann nýta gott av mentanarkreftum landsins og professionellum og kritiskum journalistikki!

SERLIGT ÁRIÐ ÚT TILBOÐ

Sosialurin

restina av árinum **fyrir kr. 300,-**

Verður sent
ópostað.
Sosialurin
rindar
postgjaldið

64

Eg bindi meg herved til:

☐
Sosialin árið (2013) út fyrir kr. 300,-

Fyll lepan út og send til
Sosialin. Eisini ber til at
senda upplýsingarnar við
mail til hald@sosialurin.fo

NAVN:

BÚSTABUR:

TEL.:

TELDUPOSTUR:

Tórsgøta 1, Boks 76, Tórshavn, tel. 341800